

Regiorapportage Nijmegen

In opdracht van SER Gelderland

Oktober 2008

Drs. J.D. Gardenier
L.T. Schudde
M. Nanninga MSc

CAB
Martinikerkhof 30
9712 JH Groningen
050 - 3115113
cab@cabgroningen.nl
www.cabgroningen.nl

Inleiding

Deze regiorapportage is een onderdeel van de *informatievoorziening arbeidsmarkt Gelderland 2007-2012*. Dit is een samenwerkingsverband tussen het CAB, de Rijksuniversiteit Groningen en de provincie Gelderland in opdracht van SER Gelderland. In dit project worden de ontwikkelingen op de Gelderse arbeidsmarkt voor de komende 5 jaar in beeld gebracht.

Daarbij wordt aandacht besteed aan de economische ontwikkeling, werkgelegenheid, bedrijvigheid, bevolking, werkloosheid, uitkeringen en onderwijs. In een discrepantieanalyse wordt de krapte op de arbeidsmarkt in de provincie Gelderland in beeld gebracht. Tenslotte wordt aandacht besteed aan het concept van de transitionele arbeidsmarkt. De transitionele arbeidsmarkt onderscheidt meer bewegingen op de arbeidsmarkt dan van werk naar niet-werk en andersom. Er wordt onderscheiden naar stromen naar de arbeidsmarkt vanuit scholing, inactiviteit, zorg en pensionering.

In de regiorapportage vindt een vertaalslag plaats naar de regio. Deze vertaalslag is deels kwantitatief (cijfermatig) en deels kwalitatief onderbouwd. Hiervoor hebben we gebruik gemaakt van expertpanels en een meer trendmatige analyse. In de regiorapportage wordt ook nadrukkelijk ingegaan op de agendering van de arbeidsmarktthema's. De provincie Gelderland heeft de regio's in de provincie Gelderland, waar soms een POA of RPA actief is, nadrukkelijk benoemd als een organisatieniveau voor de uitvoering van het arbeidsmarktbeleid.

In onze benadering van arbeidsmarktinformatie is het daarom vooral belangrijk om de samenwerking van de verschillende partijen op de thema's te voorzien van relevante informatie en inzicht te verstrekken in de ontwikkelingen op het gebied van bijvoorbeeld demografie, werkgelegenheid en onderwijs. De regio's verschillen onderling in hun economische structuur en bevolkingsopbouw, toch kennen ze allemaal vergelijkbare bewegingen. De regio wordt in deze rapportage dan ook vooral als een schaal voor de uitvoering beschreven.

1. Kengetallen Nijmegen

Dit hoofdstuk bevat een aantal kengetallen over de regio Nijmegen. Het betreft hier cijfers over de de beroepsbevolking, de participatiegraad, de werkgelegenheid en het aantal Niet werkende werkzoekenden. Om de ontwikkeling van de regio in kaart te brengen, zijn daar waar mogelijk ook prognoses voor de ontwikkeling tot 2012 meegenomen. Voor een aantal onderwerpen waren deze gegevens niet voor handen. Om cijfers beter te kunnen plaatsen, is zoveel mogelijk een vergelijking gemaakt met de provincie Gelderland in zijn geheel.

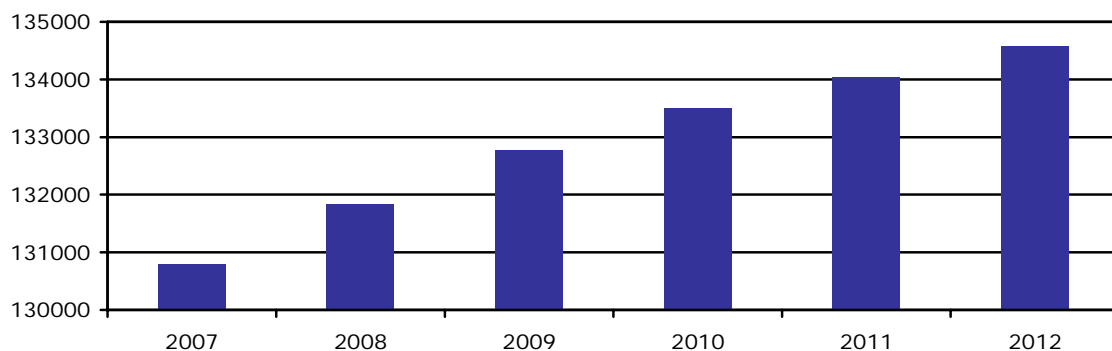
De regio Nijmegen kent geen actieve uitvoeringsorganisatie wat betreft regionaal arbeidsmarktbeleid. De regio omvat de gemeenten Beuningen, Wijchen, Nijmegen, Heumen, Ubbergen, Groesbeek en Millingen aan de Rijn.

1.1 Beroepsbevolking en participatiegraad

De beroepsbevolking van de regio Nijmegen bestaat in 2007 uit 130.800 personen. Dit aantal zal naar verwachting tot 2012 met 2,9% stijgen tot 134.600. In de provincie Gelderland zal de beroepsbevolking iets minder sterk stijgen, namelijk met 2,1%.

**Ontwikkeling beroepsbevolking 2007-2012
regio Nijmegen**

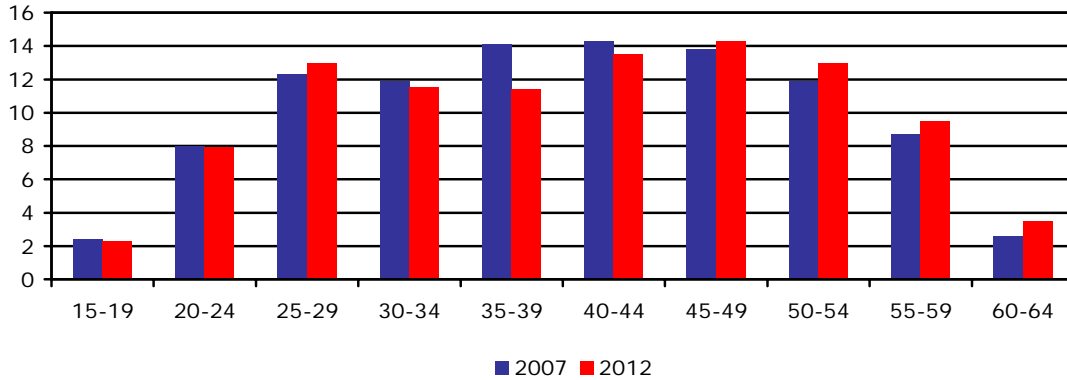
Bron: Bureau Economisch Onderzoek, Provincie Gelderland

De groei van de beroepsbevolking wordt veroorzaakt door een groter aandeel ouderen en door een stijgende participatie van vrouwen.

Volgens de prognose van Bureau Economisch Onderzoek van de provincie Gelderland zal de beroepsbevolking van de regio Nijmegen de komende jaren licht vergrijzen en ontgroenen. Dit geldt ook voor de provincie Gelderland.

De leeftijdsopbouw van de beroepsbevolking in Nijmegen lijkt op die van de provincie. In Nijmegen zijn relatief iets meer mensen in de leeftijd 25-29 jaar.

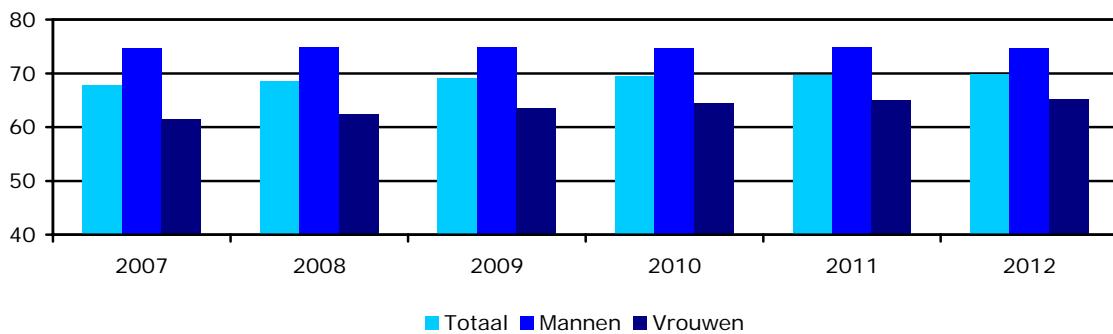
**Leeftijdsopbouw beroepsbevolking regio Nijmegen
in % van de totale beroepsbevolking**

Bron: Bureau Economisch Onderzoek, Provincie Gelderland, bewerking CAB

De participatie van mannen op de arbeidsmarkt zal de komende jaren redelijk stabiel blijven met zo'n 75%. De participatie van vrouwen zal stijgen van 61% naar 65%. In de provincie Gelderland ligt de totale arbeidsparticipatie iets hoger dan in Nijmegen. De participatie van mannen ligt in de provincie hoger en die van vrouwen juist lager.

**Ontwikkeling bruto participatiegraad 2007-2012
regio Nijmegen**

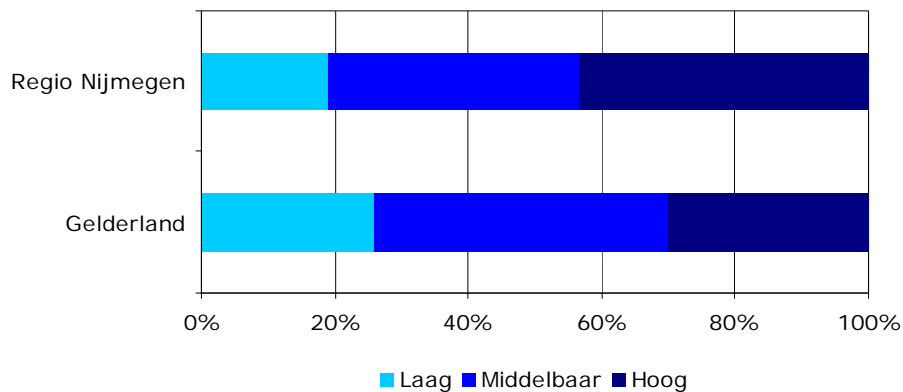

Bron: Bureau Economisch Onderzoek, Provincie Gelderland, bewerking CAB

Opvallend is dat de beroepsbevolking van de regio Nijmegen¹ relatief hoog is opgeleid. Niet alleen in vergelijking met de provincie Gelderland. Ook in vergelijking met een ander stedelijk gebied, de regio Arnhem, ligt het opleidingsniveau in de regio Nijmegen hoog.

¹ De gemeenten Ubbergen en Millingen a/d Rijn zijn in deze cijfers niet meegenomen omdat er van deze gemeenten geen gegevens beschikbaar zijn

**Beroepsbevolking naar opleidingsniveau 2003/2006
regio Nijmegen**

Bron: berekening CAB

1.2 Werkgelegenheid

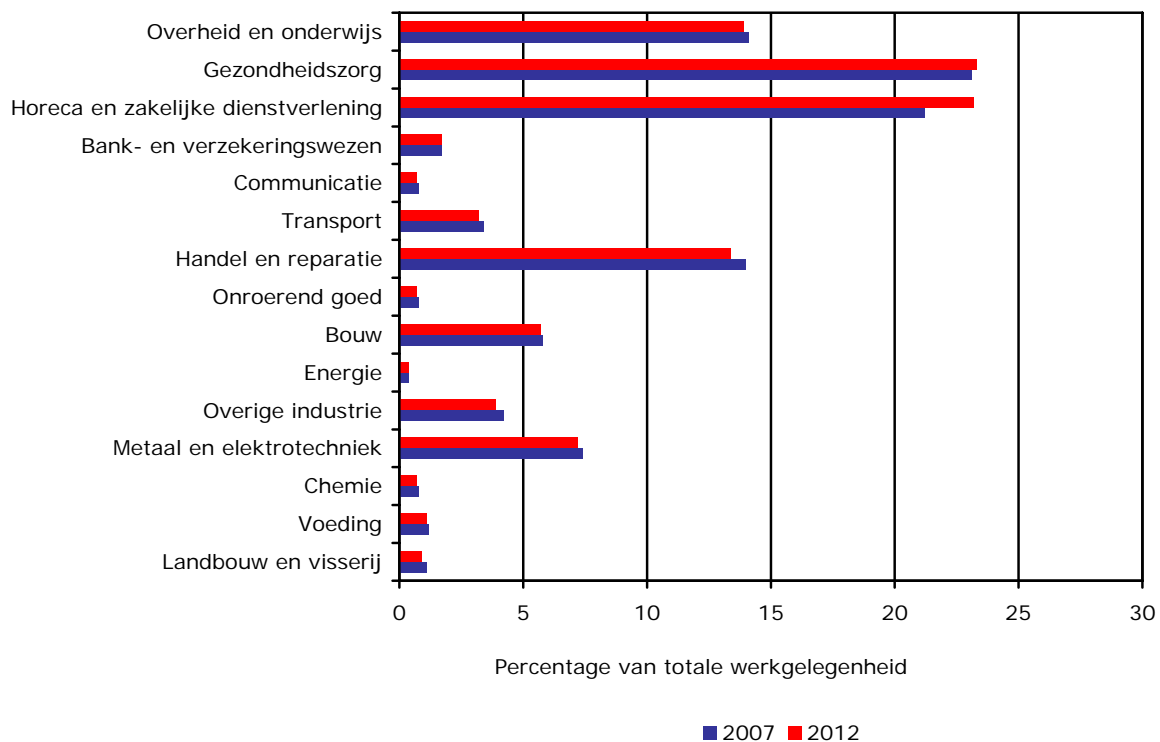

Het aantal banen van meer dan 12 uur per week zal naar verwachting tot 2012 met 1,8% stijgen en het aantal banen van minder dan 12 uur per week met 4,3%. Dit is een gemiddelde stijging. In de provincie zal de stijging van zowel de grote als de kleine banen ongeveer even sterk zijn.

Het aantal 'kleine banen' zal dus sterker stijgen dan het aantal 'grote banen'. Deze ontwikkeling zien we ook terug in de rest van de provincie. De vraag is hoe flexibel werknemers met een baan van minder dan 12 uur per week zijn. Willen zij op termijn doorgroeien naar een baan van meer dan 12 uur per week of willen zij in de toekomst in 'kleine banen' blijven werken?

In de structuur van de werkgelegenheid valt op dat de sector horeca en zakelijke dienstverlening, hoewel de tweede sector qua werkgelegenheid in de regio Nijmegen, relatief kleiner is dan in de provincie Gelderland. In stedelijke regio's, zoals Nijmegen, is deze sector juist vaak zeer sterk vertegenwoordigd. Wel zal het belang van deze sector de komende jaren toenemen. In de regio Nijmegen is vooral de gezondheidszorg relatief erg groot. Ook de sector overheid en onderwijs maakt een groot gedeelte van de totale werkgelegenheid uit.

**Werkgelegenheid naar sectoren >=12 uur
regio Nijmegen**

Bron: Bureau Economisch Onderzoek, Provincie Gelderland, bewerking CAB

De discrepantieanalyse² laat zien dat binnen zowel de lagere als binnen de middelbare en hogere beroepen in 2008 en 2012 sprake is van een zeer krappe arbeidsmarkt in de medische sector. Deze sector is in de regio Nijmegen zeer sterk vertegenwoordigd. In de nabije toekomst kan het daarom lastig worden voldoende personeel te vinden.

De vraag naar managers, administratief, economisch en commercieel personeel is in de provincie Gelderland in 2008 veel groter is dan het aanbod. Deze krapte zal in 2012 naar verwachting nog groter zijn. Hoewel de sectoren handel & reparatie en zakelijke dienstverlening kleiner zijn dan in de provincie, hebben ze toch een groot aandeel in de totale werkgelegenheid in de regio Nijmegen. Bovendien zal het aandeel van zakelijke dienstverlening de komende jaren groeien. Krapte in deze twee sectoren kan betekenen dat het vinden van personeel lastig wordt.

Als we naar de verschillende beroepsniveaus in de discrepantieanalyse kijken, valt op dat er aan de onderkant van de arbeidsmarkt sprake is van ruimte. Dit geldt voor zowel 2008 als 2012. De grootste krapte bevindt zich momenteel (en ook in 2012) in de middelbare

² Het gaat hier om de discrepantieanalyse die voor de provincie Gelderland is uitgevoerd in het kader van het huidige onderzoek. Hierin is de aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt onderzocht voor de jaren 2008-2012. In de discrepantieanalyse wordt niet gerapporteerd op het niveau van de verschillende regio's. Wel geven de uitkomsten voor de provincie Gelderland als geheel een indicatief beeld voor de ontwikkelingen in de regio's.

beroepen. De krapte in de hogere en wetenschappelijke beroepen zal de komende jaren toenemen.

Discrepantieanalyse provincie Gelderland

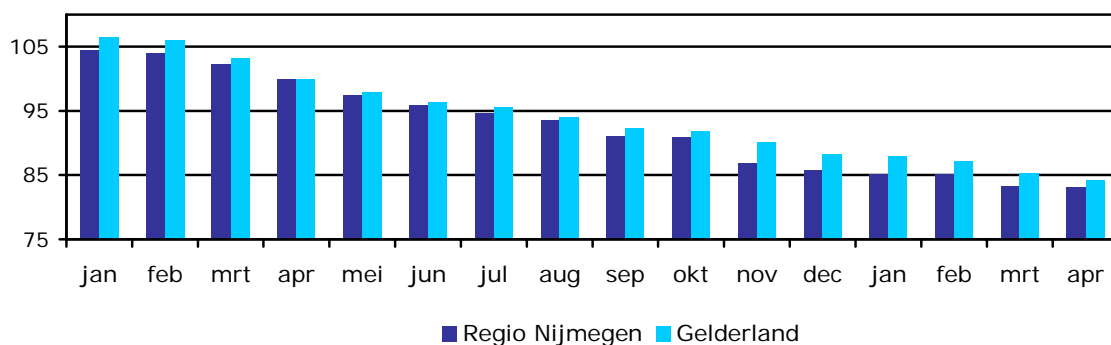
	2008	2012
Totaal elementaire beroepen	-	-
Agrarisch	+	+
Technisch	0	+
Transport	-	-
(Para)medisch	++	++
Administratief, commercieel e.d.	0	+
Beveiliging	++	++
Verzorgend	-	0
Totaal lagere beroepen	0	0
Agrarisch	++	++
Technisch	++	++
Transport e.d.	++	++
(Para)medisch	++	++
Administratief, commercieel e.d.	+	++
Juridisch, bestuurlijk, beveiliging	++	++
Taalkundig, cultureel	+	+
Gedrag en maatschappij	0	+
Verzorgende e.d.	0	+
Totaal middelbare beroepen	++	++
Pedagogisch	0	0
Technisch	+	+
(Para)medisch	++	++
Administratief, commercieel, economisch, e.d.	+	++
Taalkundig, cultureel	0	0
Gedrag en maatschappij e.d.	0	0
Managers e.d.	+	++
Totaal hogere beroepen	0	+
Pedagogisch	0	0
Technisch	0	+
(Para)medisch e.d.	0	0
Economisch, administratief e.d.	+	++
Juridisch, bestuurlijk	0	0
Gedrag en maatschappij e.d.	0	0
Managers	++	++
Totaal wetenschappelijke beroepen	0	+

De discrepantieanalyse heeft betrekking op de provincie Gelderland als geheel. De sectoren die in de regio Nijmegen het grootste zijn qua werkgelegenheid en waarin sprake is van krapte of waarin krapte te verwachten is, zijn gearceerd (++ is een zeer krappe arbeidsmarkt, -- een zeer ruime arbeidsmarkt). De elementaire beroepen zijn niet naar sector uitgesplitst.

1.3 Niet-werkende werkzoekenden

In december 2007 zijn er in de regio Nijmegen zo'n 11.000 Niet-werkende werkzoekenden (Nww-ers), dit is 8,3% van de beroepsbevolking. Dit percentage is hoog in vergelijking met de provincie, waar het op 5,7% ligt. Wel blijkt dat het aantal Nww-ers van april 2007 tot april 2008 in de regio Nijmegen sterker is gedaald dan in de provincie.

Ontwikkeling NWW regio Nijmegen
 Indexcijfers jan 2007 - april 2008 (april 2007 = 100)

Bron: CWI, bewerking CAB

Van de Nww-ers in de regio Nijmegen is 65% langer dan een jaar werkloos. In de provincie Gelderland ligt dit percentage iets lager, op 63%. Deze groep mensen heeft over het algemeen een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Van de Nww-ers is 35% minder dan een jaar werkloos. De kans op werk is groter naarmate men minder lang werkloos is.

In totaal heeft 43% van de Nww-ers in de regio Nijmegen en 44% van de Nww-ers in de provincie minimaal een opleiding op MBO-niveau (of HAVO of VWO) afgerond. Deze groep kan met relatief weinig ondersteuning worden ingezet op de arbeidsmarkt. In totaal heeft 57% in de regio Nijmegen een opleiding op of beneden Vmbo-niveau.

Over het algemeen zijn er in zowel de regio Arnhem als de provincie Gelderland relatief gezien meer niet werkende ouderen.

3. Aanbevelingen

De regio Nijmegen is een licht stedelijk gebied, met stedelijke kenmerken als een hoge vrouwen participatie, een relatief hoog opleidingsniveau van de beroepsbevolking en relatief veel Nww-ers. Het aantal Nww-ers is de afgelopen maanden wel sterker gedaald dan in de provincie Gelderland. De beroepsbevolking zal de komende jaren een naar verwachting redelijk sterke stijging kennen, welke wordt veroorzaakt door een hogere participatie van vrouwen en een groter aandeel ouderen. De beroepsbevolking zal de komende jaren, net als in de provincie Gelderland, ontgroenen en vergrijzen.

De verwachting is dat de werkgelegenheid de komende jaren een gemiddelde stijging zal kennen, waarbij het aantal kleine banen sneller zal toenemen dan het aantal grote banen. Opvallend is dat de sector horeca & zakelijke dienstverlening, hoewel de tweede sector qua werkgelegenheid in de regio, minder sterk vertegenwoordigd is dan in de provincie. De sector gezondheidszorg is zeer groot in de regio Nijmegen. In bovengenoemde sectoren is zowel in 2008 als in 2012 sprake van krapte op de arbeidsmarkt.

Wij zien voor de regio Nijmegen een aantal aandachtspunten. Het betreft hier geen adviezen op projectniveau, maar het benoemen van thema's die spelen of gaan spelen en die voor de regio een grote impact hebben. Omdat de arbeidsmarkt in Gelderland tussen de regio's ook belangrijke overeenkomsten kent zijn sommige aanbevelingen voor meer dan één regio of zelfs voor alle regio's opgenomen.

1. Pak de uitdaging aan de onderkant van de arbeidsmarkt op

Er is ruimte aan de onderkant van de arbeidsmarkt. Uit de discrepantieanalyse blijkt dat in de elementaire en meeste lagere beroepen de arbeidsmarkt ruim is en blijft. Een groot deel van het arbeidsaanbod dat nu nog aan de kant staat heeft een lage opleiding en verouderde of geen werkervaring. Dat vraagt om gerichte inzet van re-integratie-instrumenten. Een gevaar dat hierbij op de loer ligt is verdringing: een werkloze die met loonkostensubsidie aan de slag gaat duwt een ongesubsidieerde werkzoekende uit de markt.

Kijk dus kritisch naar de inzet van re-integratie-instrumenten die een hoog risico van verdringing met zich mee brengen. Creëer extra werkgelegenheid aan de onderkant van de arbeidsmarkt met perspectief op doorstroming naar werk op middelbaar niveau. De inzet van het netwerk onder werkgevers is daarbij van essentieel belang.

2. Zoek (sector) breed naar oplossingen voor knelpunten op middelbaar en hoger niveau

De arbeidsmarkt voor middelbaar en hoger opgeleiden blijft krap en wordt in een aantal sectoren alleen meer krappere. Belangrijk in dit proces is het herkennen en benoemen van concrete knelpunten en het vraaggestuurd opereren. Tweede vraag is of een knelpunt zichzelf niet via de marktwerking laat oplossen. Oplossingen liggen in verschillende richtingen en verschillen per sector. Te denken valt aan functiedifferentiatie, extra inzet van automatisering en ICT, het aantrekken van herintreders of zij-instromers (onderwijs en zorg) en het opzetten van (grensoverschrijdende) functiepools.

Oplossingen vragen wisselende coalities van partijen binnen en buiten het RAP of POA, die hierin faciliterend optreden. In het ene geval zal de bal meer liggen bij specifieke werkgevers en opleidingskolom binnen ROC's en HBO. In een ander geval kan de bal

meer bij werkgevers, werknemers en bijvoorbeeld het CWI als intermediaire partij liggen.

3. Ook ouderenbeleid is gewenst

Uit de prognoses blijkt dat de jongere leeftijdsgroep de komende jaren zal krimpen. Om de arbeidsmarkt flexibel en goed functionerend te houden is het dan ook van belang in te zetten op arbeidsmarktbeleid voor ouderen. Hierbij kan ingezet worden op beleid om langer door te werken, maar kan ook gedacht worden aan de activering van het uitkeringsbestand.

4. Benoem de gezondheidszorg en dienstverlening als pijlers in het arbeidsmarktbeleid

Uit de discrepantieanalyse blijkt dat er voor deze sectoren in de regio Nijmegen nu en in de toekomst een krappe arbeidsmarkt is. Door hier op in te spelen kan een zekerheid voor de toekomst worden ingebouwd. Ook biedt de voorspelde krapte mogelijkheden voor het zittende uitkeringsbestand, dat bijvoorbeeld via opleiding toegeleid kan worden naar deze sector.

De vraag naar arbeid concentreert zich wat betreft bovenstaande sectoren in de kerngemeente (Nijmegen). Het aanbod komt niet alleen uit de kerngemeente, maar ook uit de regio. Nijmegen concurreert wat betreft gezondheidszorg, dienstverlening en ook onderwijs voornamelijk met de gemeente Arnhem. Afstemming en coördinatie met Arnhem op arbeidsmarktbeleid zou daarom goed zijn.

5. Ontwikkel regionaal arbeidsmarktbeleid

Het ontwikkelen van regionaal arbeidsmarktbeleid is van belang omdat de arbeidsmarkt zich niet aan gemeentegrenzen houdt. Een deel van de mensen die in de stad Nijmegen werkt, woont in de omliggende gemeenten of zelfs buiten de regio. De verschillende gemeenten in de regio zijn dus voor een deel van elkaar afhankelijk. Ook met het oog op re-integratie zou het goed zijn meer te oriënteren op bedrijven in de regio, niet alleen in de eigen gemeente. Op deze manier kunnen vraag en aanbod beter gematcht worden. Bovendien levert het schaalvoordelen op met inkoop.